

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/edukacja-1/wystawy/13783,Sybiracy-Deportacje-obywateli-polskich-w-glab-ZSRR-19391941.htm>
27.04.2024, 11:16

Sybiracy. Deportacje obywateli polskich w głąb ZSRR (1939-1941)

Po agresji sowieckiej na Polskę, która miała miejsce 17 IX 1939 r., okupant sowiecki, by wymusić uległość, zapobiec próbom oporu oraz uzyskać bezwzględne posłuszeństwo, stosował bezwzględny terror wobec społeczeństwa polskiego. Wśród wielu represji, jakich dopuścili się Sowieci wobec obywateli polskich, znalazły się także przeprowadzone w latach 1940-1941 cztery masowe deportacje obywateli polskich w głąb ZSRR. Pierwsza deportacja dotknęła rodziny osadników wojskowych, cywilnych oraz pracowników służby leśnej. Miała miejsce w nocy z 9 na 10 II 1940 r. Druga deportacja odbyła się 13 IV 1940 r. i w jej wyniku wysiedlono głównie rodziny osób przetrzymywanych w obozach jenieckich oraz więzionych i aresztowanych. Trzecia tura wywózek odbyła się 29 VI 1940 r. i dotknęła głównie uciekinierów spod okupacji niemieckiej tzw. „bieżeńców”. Czwarta deportacja miała miejsce w maju i czerwcu 1941 r. Wysiedleniu podlegali przede wszystkim członkowie konspiracji i ich bliscy, rodziny osób rozstrzelanych, aresztowanych za działalność „kontrrewolucyjną” bądź ukrywających się lub zbiegłych pod okupację niemiecką.

Wystawa przedstawia sowiecki aparat represji, służący polityce wyniszczenia społeczeństwa polskiego po agresji ZSRR na Polskę 17 września 1939 r. – historię deportacji ludności polskiej z terenu dawnego województwa białostockiego w

WYSTAWA ODDZIAŁU INSTYTUTU PAMIĘCI NARODOWEJ W BIAŁYMSTOKU

DEPORTACJE OBYWATELI POLSKICH W GŁĄB ZSRR (1939-1941)

DEPORTACJE OBYWATELI POLSKICH W GŁĄB ZSRR (1939-1941)

głęb ZSRR, mechanizmy tworzenia list deportacyjnych, przebieg aresztowań, drogę i pobyt na zesłaniu.

Kolejne części wystawy poświęcone są czterem deportacjom i ich charakterystyce. Następnie przedstawione zostały losy represjonowanych, w tym szczególnie losy dzieci polskich i żołnierzy Armii Polskiej, utworzonej na mocy porozumienia Sikorski-Majski. Kolejna część wystawy dotyczy repatriacji ludności polskiej z ZSRR.

Na wystawie przedstawiono kopie dokumentów, map, fotografii, listów, przedmioty codziennego użytku oraz pamiątki przywiezione z Syberii i Kazachstanu, wykonane przez zesłańców. Archiwalia pochodzą ze zbiorów OBUiAD i OKŚZpNP IPN Białystok, Ośrodka KARTA, Muzeum Historycznego w Białymstoku, Muzeum Niepodległości w Warszawie, Muzeum Rolnictwa im. Ks. Krzysztofa Kluka w Ciechanowcu i osób prywatnych - członków Związku Sybiraków. Honorowy patronat nad wystawą objął Ryszard Kaczorowski - ostatni Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej na Uchodźstwie. Wernisaż wystawy odbył się 13 września 2002 r. w Białymstoku podczas II Ogólnopolskiego Marszu Żywych Pamięci Polskich Sybiraków. Otwarcia wystawy dokonał prof. Leon Kieres Prezes IPN.

Wernisaż wystawy odbył się 13 września 2002 r. w Białymstoku podczas II Międzynarodowego Marszu Żywej Pamięci Polskiego Sybiru, a jej otwarcia dokonał prezes IPN prof. Leon Kieres. Podczas prezentacji wystawy w Kościele Św. Ducha w Białymstoku odwiedził ją Ryszard Kaczorowski i spotkał się z uczniami z VIII LO im. Króla Kazimierza Wielkiego w Białymstoku, opowiadając im o swojej drodze życia Sybiraka - żołnierza armii gen. Władysława Andersa.